МИХАСЬ І ГАННА

Михась шукав ґаздині, з господарського дому, та й ще й за грошиками обзирався. Його Ганна, деканська дочка, вчарувала його не лише своєю красою, свіжістю, але також і славними на весь деканат празниками, славними величною заставою і принадною кухнею. Та й говорили ті празники самі собою, що неабиякий достаток зродив їх! Радувалося серце Михася на їх згадку, а при виді молоденької, свіжої Ганни таки розпливалося. Одна лише жура, як тут освоїтися з тим чужим собі сотворінням! Як тут остати з нею сам на сам, що робити, говорити?..

І побачив зараз по вінчанні, що його страх був оправданий. Весілля відправили таке гучне, що й цілий рік гуділи його відгомони по околиці, придане п'ятьма возами звозили до його хати — нової, в чотири просторі кімнати, а жінка — то така пишна краля, що всі, як були, мусили повертати за нею голови, як за сонцем цвіти! Але як уже лишився він із своєю гожою Ганною на самоті, почув себе дуже-дуже ніяково.

Вона підходить до нього несмілива, засоромлена, віддана йому душею і тілом, клонить головку на його груди, пригортається, тулиться до нього і, тремтячи на цілім тілі, дивиться йому в очі і жде, жде слів любих, солодких, чарівних, жде пестощів, розкошів... А думаючи про пестощі, про розкоші чарівнії, палахкотить гарячим полум'ям дівочого сорому, невинної несміливості...

Він бачить усе те, знає, що повинен заговорити до неї солодко, притиснути палко до грудей і розкішним шепотом зашептати її... Знає і чує добре — а в відповідь обіймає її зимно, а з уст вилітають звичайні, буденні слова'.

— Що ж, Ганю, ти вже моя жінка. Тішишся?..

— Тішуся, тішуся, Михасуню, дуже тішуся... лише...

— ...що "лише"?..

Вона пригортається сильніше до його серця і шепче:

— Так страшно мені, так лячно...

Минає тиждень. Тиждень страшної муки для Михася, тиждень скуки-нуди... За жінкою він мусить кидати своє давніше товариство, відвикати мусить від своїх давніших норовів. А в додатку до сього лиха жінка не дає йому того всього, що він утратив. Ті її пестощі, ті любощі, те примилування — як усе те нудить його, як мучить!.. Він щасливий, коли вирветься від неї на хвилину, коли може знайтися сам... Такий він тоді свобідний, такий щасливий... Аж легше віддихає!..

А Ганна пестила би ся, вічно пестила б ся, щебетала би, слухала би пестотливих слівець чарівних і не наслухала б ся їх ніколи...

А на пестощі її відповідає холодний устиск, а за пестощі служити мусять їй байдужні слова: "Що ж чувати, Ганю?.. Даєш собі раду сама?.."

Дає, дає собі раду, мусить радити собі, аби обід був на час, аби смачний був і чисто заставлений, бо знає, що не минуть її тоді похвальні, пестотливі слова:

— Яка ти славна газдинька, моя Ганнусенько, яка ти добра жіночка!..

А далі й її починає нудити подружнє життя. Не відбираючи ніяких пестощів, вона перестає й сподіватися їх від мужа. В її душі запановує глуха пустиня. Вона тратить уже свідомість того, хто вона, що має робити, які її права?.. Знає лише свій обов'язок — бути ґаздинею в хаті мужа і то ще доброю ґаздинею...

Якусь хвилину віддається цілою душею тому своїому обов'язкові, в нім шукає забуття, в нім пристановища для своїх розірваних думок, заведеного чуття...

А коли й се навтямилося їй небавом, вона сідає і плаче... Плаче, голосить по своїй утраченій весні, по заведених мріях, по долі своїй молодечій...

А коли гарячих сліз не стало, родиться в ній пристрасть до життя, до забав, утіх,, гульні, до виру розколисаного, бурливого, міського життя...

Сидить цілими годинами при вікні і, придивляючися сірій юрбі народу, щасливого, розгуляного, зітхає тихцем і слідить рухи, манери, строї — слідить усе те з укриття і приготовляється до нової баталії, до життя позародинного.

Минає місяць. Михасьо радується своєю ґаздинею, величається нею, щасливий перед усіма народами...

Радується і Ганна надією на недалекий бал. Дні минають їй між вікном і дзеркалом. Там відбуває живі студії на товпі сірих дам, тут студії ті переводить на собі в діло.

Бути гарною, принадною, чарівною...

А потім нове життя, нові люди, нові чуття, нові мрії.

Той бал має бути початком нового її щастя...

В Ярославі. 3 листопада 1901